

Svensk Förening för Vårdhygien

Sterilisering i tandvården

Inger Spencer och Peter Lundholm

Sterilisering i tandvård

- Ingrepp i munhålan ska inte tillföra sjukdomsalstrande mikroorganismer
- Planerade invasiva och benskadande ingrepp som kräver suturering av sårhålan ska utföras sterilt. Hit räknas dentoalveolära och käkkirurgiska ingrepp
- Invasiva ingrepp i tändernas rotkanalssystem utförs med sterila instrument. All endodontisk behandling utförs sterilt.
- Övriga ingrepp i munhålanens hård- och mjukvävnad sker höggradigt rent

Tandvårdens behov av sterila instrument

- Normal tandvårdsverksamhet har behov av god tillgång till sterila instrument
- >85% av behandlingarna på en normal allmäntandvårdsklinik sker med höggradigt rena instrument
- Behovet av sterilt gods varierar stort över en normal vecka och mellan behandlare
- Ekonomiska och logistiska argument anses ligga till grund för behovet av en egen steriliseringsverksamhet på varje tandvårdsklinik

Specifika krav inom tandvården

- Hand och vinkelstycken är komplicerade instrument som kräver specifik utrustning och kompetens. Sterila hand och vinkelstycken används vid kirurgi och endodonti.
- Borr och rotkanalsfilar skapar speciella förutsättningar för sterilarbetet. Engångsmaterial kan helt eller delvis ersätta behovet av sterilisering av dessa instrument i framtiden.
- Det är svårt att lämna specialinstrument för sterilisering utanför kliniken.

Ökande krav på tandvården

- Fler patienter behåller sina tänder långt upp i åldrarna vilket ställer högre krav på tandvården.
- Kirurgisk och endodontisk behandling efterfrågas av fler medicinska riskpatienter.
- Fler komplicerade utrustningar och behandlingar ökar kraven på sterilrutinerna.
- Kompetenskraven ökar för att upprätthålla rutiner och maskinparken i sterilen.
- Brist på utbildad personal inom tandvården gör det svårt att möta dessa ökade krav.

Samverkan med primärvård

- Spontana samarbeten kring sterilisering av instrument mellan tandvård och primärvård kan uppstå när verksamheterna delar lokaler
- Formerna för dessa samarbeten är dåligt kontrollerade och tandvården är oftast inte certifierad att leverera sterilt gods
- Rutiner för spårbarhet och kännedom om regelverk kring detta saknas oftast varför samarbetet generellt bör avvecklas. Särskilt när verksamheterna har olika huvudmän.

Sterilen på tandvårdskliniken

- Större enheter har avtal med dentalbranschen för maskiner och förbrukningsmaterial
- Rengöring och sterilisering sker i särskilda lokaler och med validerade maskiner.
- Rutiner för egenkontroller och friskrivning av gods är väl definierade.
- Spårbarhet av det höggradigt rena och sterila godset är möjligt inom tandvårdskliniken.

Sterilrum på tandvårdsklinik

Diskdesinfektorer

Diskdesinfektor

- Validering
- Årlig processkontroll – UPQ
- Frisläppning gods – visuell kontroll

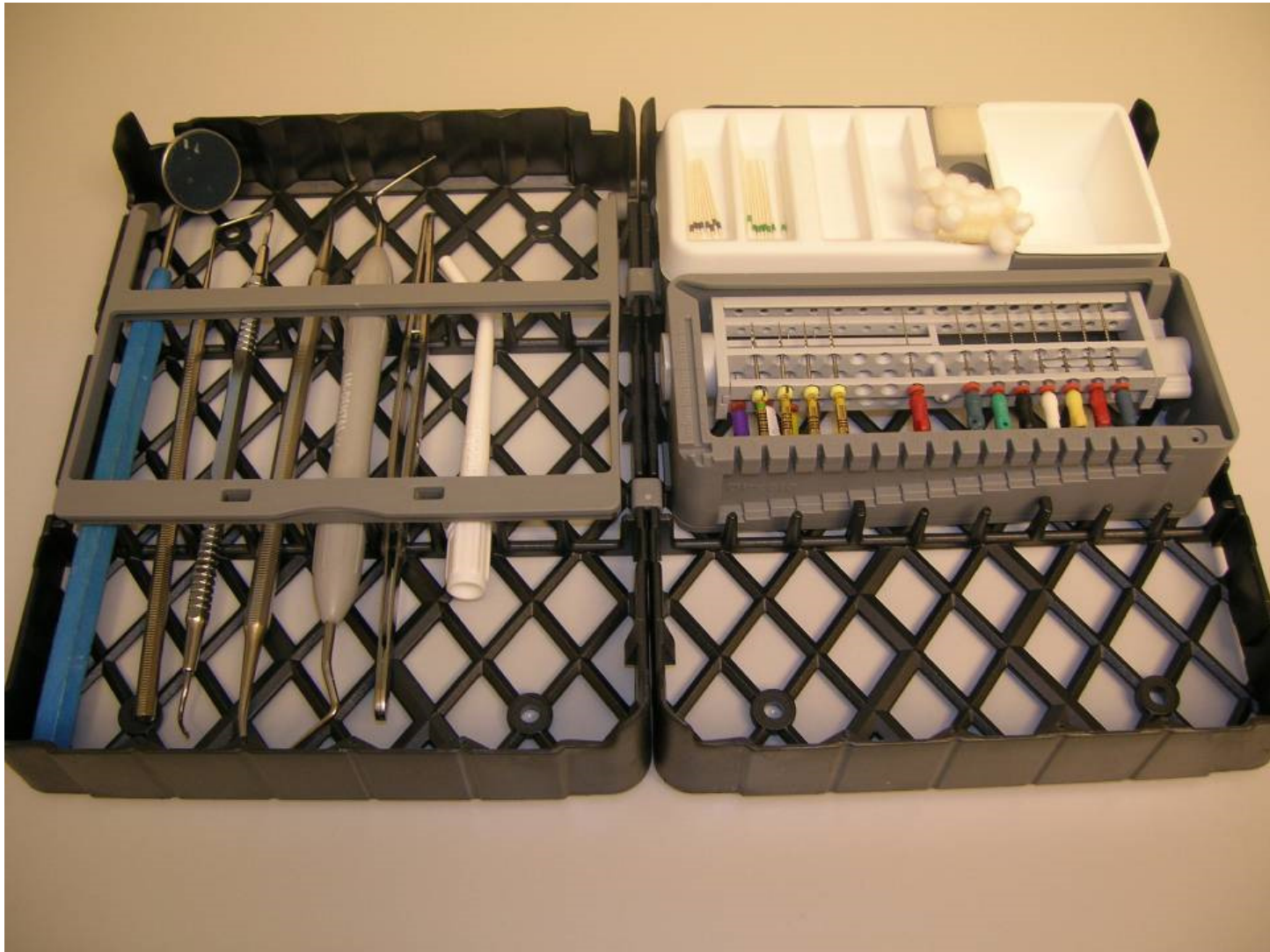
Egenkontroll identifierar förbättringsområden

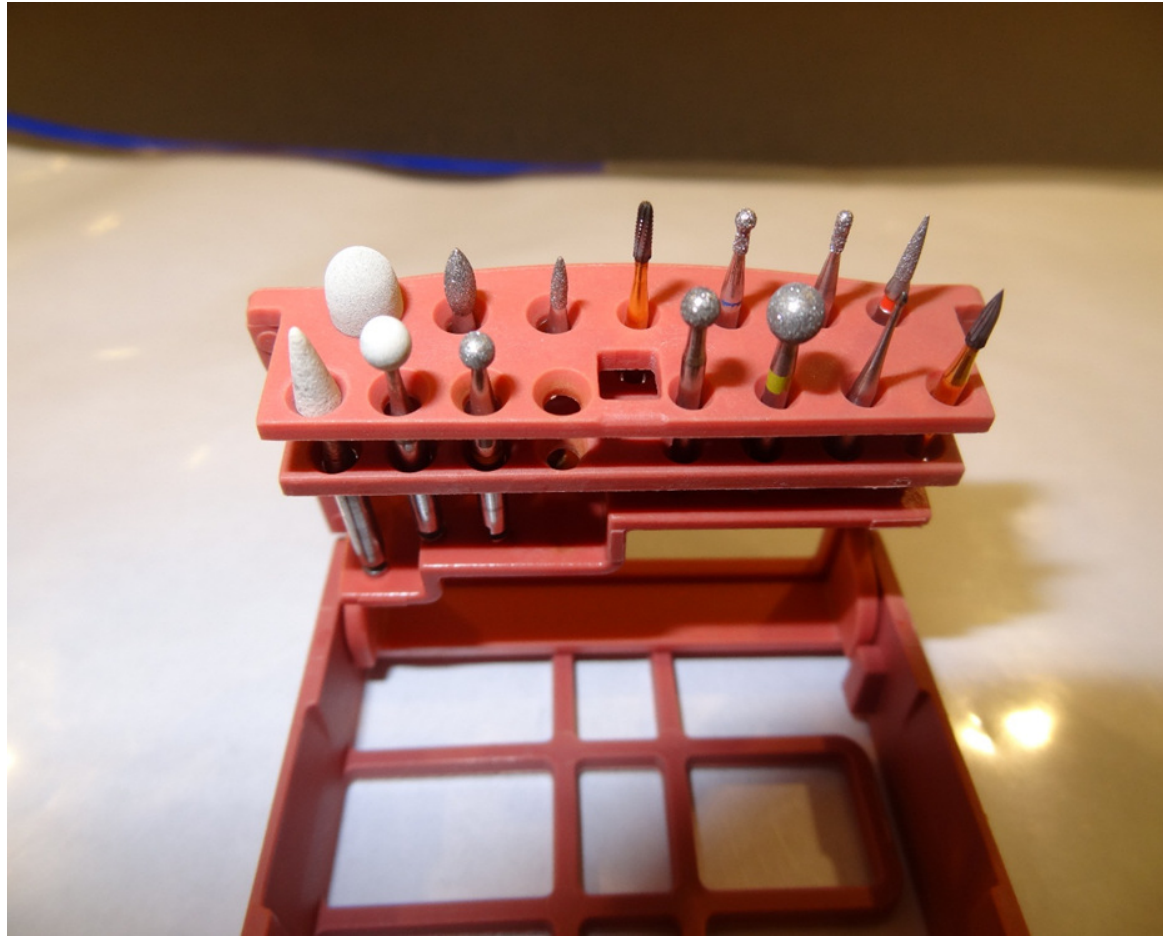
Nya bricksystem underlättar instrumenthanteringen

Borrställ

Autoklav typ B

- Luftutdrivning med vacuum
- Förpackat, poröst och håligt gods
- Valideras
- Årlig UPK – upprepad processkontroll
- Funktionskontroller enligt standard

Turbiner, vinkelstycken, tandsaneringsinstrument

Ultraljudsbad

Framtiden

- Kompetensförsörjningen bör säkerställas om sterilisering ska kvarstå i tandvårdens regi
- Tillsyn av tandvårdens steriliseringsverksamhet bör ske regelbundet. Särskilt för de mindre enheterna med ett eller två behandlingsrum.
- Investeringsbehov föreligger för att säkerställa kvaliteten på det sterila godset.